

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

Quomodo portio argenti auro mista in integro opere depraehendi
discerniq[ue] possit. Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

LIBER

culo par, **Q**uomodo portio argēti auro mista in integro ope
 tium triū re deprehēdi discerniq; possit. Caput. III.
 usque ad **A**rchimedis uero cum multa mirāda inuē
 calcē sca, ta & uaria fuerint, ex omnibus etiā in fi
 pi. nita solertia, id qđ exponā, uidetur esse
 d. retra, expressum nimiū, Hiero. n. sirācisus auctus regia po
 ctio gra, testate, rebus bene gestis, cū aureā coronā uotiuam
 duū, qua diis immortalibus in quodā fano cōstituisset ponen
 si (.c. sue dā, immani pretio locauit faciendā, & aurū ad sac
 rit pedū ma appendit redēptori, Is ad tps opus manufactum
 xvi.) ea subtiliter regi approbauit & ad sacra pondus oro
 erit ped. i. nā uisus est pręstitisse. Posteaq; iudicium est factū,
 e. altit, dempto auro tantūdem argenti in id coronarū opus
 do gra, admixtū esse, Indignatus Hiero se cōtēptū, neq; in
 duum, ea ueniens qua rōne id furtū reprehēderet, rogauit Ar
 dem rōne chimedē, uti in se sumeret sibi de eo cogitationē. Tūc
 erit uncia is cū haberet eius rei curam, casu uenit in balneum,
 rū nouē. ibiq; cū in soliuū descenderet, animaduertit quantum
 corpis sui in eo insideret, tantū aquę extra soliuū ef
 fluere, itaq; cū eius rei rōne explicationis offendis
 set non est moratus, sed exiliuit gaudio motus de so
 lio, & nudus uadens domū uersus significabat cla
 ra uoce inuenisse quod quæreretur, Nā currēs idē idē
 gręc clamabat εὐρηκα εὐρηκα. Tum uero ex eo
 inuentiōis ingressu duas dicitur fecisse massas æquo
 pōdere, quo ēt fuerat corona, unā ex auro, alterā ex
 argento. Cū ita fecisset, uas amplū ad summa labra
 impleuit aqua, in quo demisit argenteā massam, Cui
 ius q̄ta magnitudo in uase depresso est, tantū aquę
 effluxit. Ita exēpta massa q̄to minus factū fuerat re

fudit, sextario mēsus, ut eodē modo quo prius fuerat ad labra æquaretur. Ita ex eo inuenit, q̄tū ad certum pōdus argēti certa aquæ mensura respōderet. Cū id exptus esset, tum aureā massam similiter pleno uase demisit, & ea exēpta, eadē rōne mensura addita, inuenit ex aqua nō tantū defluxisse, sed tantū minus, q̄tū minus magno corpe eodē pōdere auri massa eēt q̄ argenti. Postea uero repleto uase in eadē aqua ipsa corona demissa, inuenit plus aquæ defluxisse in coronam, q̄ in auream eodem pōdere massam, & ita ex eo quod plus defluserat aquæ in corona, q̄ in massa ratiocinatus, deprehendit argenti in auro mixtionem, & manifestum furtum redemptoris.

uile a
sub
uile a
uile a

LIBER

Trāſſeratur mens ad Archita Tarentini & Eratoſthenis cyrenēi cogitata, Hi. n. multa & grata à Mathematicis rebus hoibus inuenerūt, Itaq; cū in cæteris inuētiōibus fuerint grati, in eius rei cōcertatiōibus maxime sunt suspecti. Alius. n. alia rōne explicare curauit, qđ Delo impauerat respōsis Apollo, uti arā eius q̄tū haberet pedū quadratorū, id duplicaretur, & ita fore, ut hi q̄ essent in ea insula, tūc religioe liberarentur, Itaq; Architas Cylindrorum descriptionibus, Erathostenes organica mesolabi ratione idem explicauerunt.

a. cylindrus
b. mesolabium

Cū hæc sint tā magnis doctrinarū iocunditatibus aduersa, & cogamur naturaliter, inuētiōibus sin-

gularū rerū cōsiderātes effectus, moueri, multas res attendēs admiror ēt Democriti de rerū natura uolumina, & eius cōmentariū, qđ inscribitur Χειροτόμηκτον, in quo etiam utebatur anulo, signās cęra ex milto, quę esset expertus.

Ergo eorū uirorū cogitata nō solū ad mores corrigēdos, Sed et ad omniū utilitatē ppriō sunt pparata, Athletarū aut nobilitates breui spacio cū suis corporibus senescūt, Itaq; neq; cū maxime sunt florentes, neq; posteritate, neq; istitutis hā quē admodū sapiētū cogitata hominū uitā pdesse possunt, Cū uero neq; moribus, neq; institutis scriptorū ī statibus tribuantur honores, ipse aut p se mētes ueris altiora prospiciētes memoriārū gradibus ad cœlū elata, a uo immortali nō mō sentētias, sed et figuras eorū posteris cogūt esse notas, Itaq; q literarū iocūditatibus instrū

LIBER

Etas habēt mētes nō possunt nō in suis pectoribus de
dicatū habere (sicuti deorū) sic & Enni poeta simu,
Lacru, Accii aut carminibus qui studiose delectantur,
nō mō uerborū uirtutes, sed et figurā eius uidentur se
cum habere presentē, Item plures post nostrā memo
riam nascentes, cū Lucretio uidebūtur uelut corā de
rerū natura disputare, de arte uero Rhetorica cum
Cicerone, multi posteriorū cū Varrone cōferēt sermo
nem de lingua latina, Non minus et plures philologi
cū græcorū sapiētibus multa deliberātes, secretos cū
his uidebūtur hēre sermones, Et ad summā sapien
tiā scriptorū sententiā corporibus absentibus uetusta
te florentes, cū insunt inter cōsilia, & disputationes,
maiores habēt q̄ presentū sunt auctoritates omnes.
Itaq; Cæsar his autoribus fretus, sensibus eorū ad
hibitis, & cōsiliis ea uolumina conscripsi, & prioribus
septē de edificiis, octauo de aqs, in hoc de gno
monias rōnibus, quē admodū ea radius solis in mur
do sunt per umbrā gnomonis inuēta, q̄busq; ratiōi
bus dilatentur, aut contrahantur explicabo.

De gnomonias rōnibus ex radius solis per umbrā
inuentis & mundo atq; planetis. Cap. III.

QUA aut sunt diuina mēte cōparata habētq;
admirationē magnā cōsiderātibus, q̄ um
bra gnomonis æquinoctialis, alia magni
tudine est Athenis, alia Alexādræ, alia Romæ, non
eadē Placentiæ, cæterisq; orbis terrarū locis, Itaq; lō
ge aliter distant descriptiones horologiorū, locorum
mutatiōibus, Umbrarum. n. æquinoctialiū magnitudi
nibus designantur analemmatorū forma, ex q̄bus